

KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

Kring De Westelijke Mijnstreek
Mw. HAHH van Bergen
secretaris
E. Helmi.vanbergen@home.nl

UITNODIGING

Activiteit: Lezing Herman van Rens en Annelies Wilms over “Tussenstation Cosel”

Wanneer: Donderdag 10 maart 2022, 19:30 uur

Locatie: Oos Zittesj Hoes, Odasingel 659 te Sittard

Let op! De ingang van de zaal ligt wat verstopt achterin het flatgebouw. Op de Odasingel ter hoogte van theater VOLT (Odasingel huisnummer 88) ziet u aan de overkant het wooncomplex Oda Park. Staande met het gezicht naar de markering Oda Park, 685-917, gaat U de direct rechts gelegen doorgang in. Na ca. 40 m. bevindt zich rechts een glazen schuifdeur met daarop aangebracht de tekst “lezing LGOG”.

De lezing

In 2009 publiceerden Herman van Rens en Annelies Wilms het boek *Vervolgd in Limburg* over de vervolging van Joden en Sinti in Nederlands-Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tijdens het onderzoek voor dit boek viel het hen op dat de meeste Limburgse Joodse mannen tussen 15 en 50 jaar het vernietigingskamp Auschwitz niet hadden bereikt, maar onderweg uit de trein waren gehaald. Deze bevinding leidde tot een studie van dit relatief onbekende deel van de geschiedenis van de Shoah, een onderdeel dat juist voor Limburg zo belangrijk is geweest.

Van augustus tot december 1942 stopten 39 treinen uit Frankrijk, Nederland en België, die op weg waren naar Auschwitz, op het goederenstation van Cosel. Het Limburgse transport van 28 augustus 1942 was het eerste uit die reeks. Bijna tienduizend Joodse mannen en jongens werden in totaal in Cosel geselecteerd. In kampen in Silezië verrichtten zij dwangarbeid, waarbij de overgrote meerderheid van hen bezweek.

Hun lotgevallen waren lange tijd een witte plek in de historiografie. In het boek *Tussenstation Cosel* wordt deze plek ingekleurd. Herman en Annelies stuiten bij hun onderzoek op andere weinig bekende aspecten van de Shoah. De nazi's wilden de Joden kwijt, maar konden hun arbeid

niet missen. Door deze ambivalente houding nam het lijden van de slaven toe; dwangarbeid werd *Vernichtung durch Arbeit*. De gang van de mannen en jongens door tientallen dwangarbeiderskampen, hun zware strijd om te overleven, hun pogingen om mens te blijven komen aan de orde in het boek en in de lezing. De schrijvers zullen daarbij speciaal aandacht geven aan het transport waarin zich de meeste Limburgers bevonden.

Het monument en de herdenking van de slachtoffers

Het was tot voor enkele jaren onbekend waar precies de selecties hebben plaatsgevonden. Herman en Annelies konden de precieze plaats lokaliseren: een perron op het goederenstation van Kedzierzyn-Kóźle Zachodnie, de nieuwe Poolse naam voor het vooroorlogse Duitse stadje Cosel. In 2016 onthulden nabestaanden van de slachtoffers op die plaats een monument. De Stichting Gedenkteken Cosel organiseert elk jaar een of meer zesdaagse wetenschappelijke herdenkingsreizen naar Auschwitz, gedurende welke ook bezoeken aan Cosel en enkele van de voornaamste dwangarbeiderskampen plaatsvinden. Informatie hierover: <https://holocaustlimburg.nl/auschwitz-reis/>

De sprekers

Dr. Herman van Rens (1946) was 30 jaar huisarts. Na zijn pensioen studeerde hij geschiedenis aan de UVA. Hij rondde zijn masterfase af in 2009 met de scriptie "Pogrom of genocide" over de massamoorden tijdens de eerste maanden van de Spaanse Burgeroorlog. De tekst staat op www.holocaustlimburg.nl/publicaties. In 2013 promoveerde hij in Amsterdam op het proefschrift *Vervolgd in Limburg. Joden en Sinti in Nederlands-Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog*. In 2017 ontving hij de Rachel Borzykowski-penning van de Stichting Sobibor voor zijn bijdrage aan de vermeerdering van de kennis over de deportatie van Nederlandse Joden naar Sobibor.

Annelies Wilms (1945) is de echtgenote van Herman van Rens. Tot haar pensioen was zij werkzaam als lerares aan het Speciaal Onderwijs. Zij werkte mee aan het onderzoek voor, en de publicatie van "Vervolgd in Limburg". Samen met haar man schreef zij het boek *Tussenstation Cosel*.

Aanmelden

Noteer deze activiteit in uw agenda. Wij hopen op uw aanwezigheid, u bent van harte welkom! In verband met de ruimte-indeling verzoeken wij u zich van tevoren aan te melden bij de secretaris alleen via e-mail: helmi.vanbergen@home.nl.

Rob Pernot, *voorzitter*

Helmi van Bergen, *secretaris*

van het LGOG

sponsor van Kring De Westelijke Mijnstreek